

Asia: VN/4271/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kirjanpitolain, kaupparekisterilain ja tilintarkastuslain muuttamisesta (tilinpäätösraportoinnin digitalisointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Tilintarkastajat ry (ST) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee kirjanpitolain, kaupparekisterilain ja tilintarkastuslain muuttamista tilinpäätösraportoinnin digitalisoimiseksi.

ST kannattaa esitystä, jolla edistetään tilinpäätösten digitalisointia, rakenteellisuutta ja koneluettavuutta. Kuten olemme lainsäädäntöhankkeen aiemmassakin vaiheessa todenneet (ST:n lausunto 22.4.2025) tilinpäätöstietojen digitalisointi parantaa tilinpäätösaineiston laatua ja hyödynnettävyyttä, kun aineisto on rakenteisessa muodossa. Tilinpäätösasiakirjojen ilmoittaminen digitaalisessa muodossa mahdollistaa lisäksi niiden validoinnin ja tilintarkastusvelvollisuuden noudattamisen valvomisen, joista on hyötyä laajemmin eri sidosryhmille ja yhteiskunnalle.

Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin keskeisiin näkökohtiin ja seikkoihin, jotka mielestämme on tarpeen huomioida lainsäädännön jatkovalmistelun yhteydessä.

Digitaalinen tilinpäätös virallisena tilinpäätöksenä

Käsityksemme mukaan nyt lausuttavana olevassa HE-luonnoksessa ehdotetaan sääntelyä, jonka mukaan digiyrityksen digitilinpäätös olisi niin sanottu virallinen, allekirjoitettava tilinpäätös. Tämä tarkoittaisi merkittävää periaatteellista ja myös käytännön muutosta nykytilaan, jossa kaupparekisteriin rekisteröidyt tilinpäätökset ovat jäljennöksiä. Tämä tarkoittaa muutosta myös lainsäädäntöhankkeen edellisessä vaiheessa esitettyyn, jolloin digitilinpäätöstä pidettiin luonteeltaan niin ikään jäljennöksenä.

Kannatamme tätä HE-luonnoksessa esitettyä tavoitetta siitä, että digitilinpäätös olisi virallinen tilinpäätös. Ehdotamme kuitenkin, että tähän siirrytään vaiheittain ja hallitusti riittävän pitkän siirtymäajan puitteissa.

Koska tilintarkastajilla on keskeinen rooli tilinpäätösprosessissa ja koska tilinpäätöksen oikeellisuudella voi olla merkitystä myös tilintarkastajan vastuuta arvioitaessa, pidämme tärkeänä, että lainsäädäntö olisi selkeää ja yksiselitteistä tilinpäätöstä koskevien muotovaatimusten osalta. Mielestämme HE-luonnoksessa esitettyä olisi hyvä täsmentää ainakin tilinpäätöksen allekirjoittamista ja tilinpäätöksen tilintarkastamista koskevilta osin.

Jos digitaalinen tilinpäätös on yrityksen tilinpäätöksen yksinomainen laatimismuoto, se tulee myös vastuuvollisten toimesta allekirjoittaa. Tilinpäätöksen allekirjoittaminen on sikäli merkittävä seikka, että Suomessa tilinpäätöksen allekirjoittamiseen käytännössä kulminoituu vastuun ottaminen tilinpäätöksestä. Siksi pidämme tärkeänä, että allekirjoittamista koskeva sääntely on selkeää myös digiyrityksen tilinpäätöksen osalta.

Jos digitaalinen tilinpäätös on yhtiön virallinen tilinpäätös, tämä tilinpäätös on tällöin myös tilintarkastuksen kohteena. Tämän osalta kiinnitämme huomiota siihen, että digitilinpäätöksen käyttöönottamisen seurauksena tilintarkastajan tehtäväalue laajentuu tilanteissa, joissa tilintarkastajan tulee tehdä tarkastustoimenpiteitä digimuotoiseksi muutettuun tilinpäätökseen. Vaikutusarviossa olisi hyvä huomioida, että tilinpäätöksen digitaaliseen muotoon liittyvät tarkastustoimenpiteet tulevat kasvattamaan tilintarkastajien työmäärää erityisesti siirtymävaiheessa ja sitä kautta yhtiöiden tilintarkastuskustannuksia.

Kuten HE-luonnoksessa (s. 27) todetaan, niin muuntimella muodostunut tilinpäätös ei ole alkuperäinen. Tilintarkastus ei siten kohdistuisi muuntimella muodostettuun digitaaliseen tilinpäätökseen.

Digitaalinen tilintarkastuskertomus ja digitaalinen tilinpäätösmerkintä

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että digitaalisessa muodossa laadittuun tilinpäätökseen liittyvä tilinpäätösmerkintä sekä tilintarkastuskertomus laaditaan digitaalisesti. Pidämme perusteltuna, että tilinpäätös ja siitä annettu tilintarkastuskertomus laaditaan samassa teknisessä muodossa.

Tilintarkastuskertomuksen osalta esitysluonnoksessa todetaan sen olevan XHTML-muotoinen, mutta tarkempia rakenteistamisvaatimuksia ei esitetä. Tämä on tarkoituksenmukaista, sillä se jättää tilaa käytäntöjen kehittämiseksi yhteistyössä viranomaisten ja alan toimijoiden kanssa.

Kannatamme edelleen säännöstä tilinpäätösmerkinnästä. Mielestämme on tärkeitä, että tilinpäätösmerkintää koskeva sääntely olisi yhdenmukainen riippumatta siitä, onko kyse digiyrityksen vai ei-digiyrityksen tilinpäätöksestä ja siitä annettavasta tilintarkastuskertomuksesta. Voimassa olevan tilintarkastuslain (TTL 3 luku 4 §) mukaan tilintarkastajan on tehtävä joko tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen, tai muutoin yksilöitävä tilintarkastuskertomuksessaan luotettavalla tavalla tilinpäätös, josta tilintarkastuskertomus on annettu. Ehdotetussa lakimuutoksessa tämä olisi edelleen mahdollista ei-digitaalisesti laaditulle tilinpäätökselle, mutta digitaalisessa muodossa laadittuun tilinpäätökseen on tehtävä digitaalisesti laadittu tilinpäätösmerkintä.

Aikataulu ja soveltamisala

Ehdotetun voimaantulosäännöksen nojalla lakia sovellettaisiin 1.1.2027 alkaviin tilikausiin niissä yrityksissä, jotka ovat velvollisia valitsemaan tilintarkastajan, ja 1.1.2028 alkaviin tilikausiin niissä yrityksissä, joilla ei ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa.

Vaikka tilinpäätösten digitalisointia koskevat tavoitteet ovat kannatettavia, ehdotettu aikataulu voi asettaa merkittäviä paineita sen soveltamisalaan kuuluville yrityksille. ST:lle ei ole täysin selvää, minkälaiset valmiudet eri toimijoilla on näin merkittävän uudistuksen käyttöönotolle ehdotetussa aikataulussa. Kuitenkin esimerkiksi tilintarkastustoimeksiantojen sopimisen kannalta on merkityksellistä, että asiasta on selvyyttä jo keväällä 2027, kun sovitaan kyseisen tilikauden tilintarkastuksista ja niiden tilinpäätösten tarkastamisista, jotka tilintarkastetaan keväällä 2028. Tämän takia ST ehdottaa, että lain pakollista soveltamista lykätään vähintään yhdellä vuodella, mutta mieluummin kahdella vuodella nyt esitetystä. Lisäksi näemme perusteltuna, että yritysjoukkoa pilkottaisiin useampaan osaan siten, että velvoittavuus alkaisi ensin suuryrityksistä, sitten vuorossa olisivat pk-yritykset, minkä jälkeen mikroyritykset. Näin saataisiin eri toimijoille aikaa valmistautua suureen muutokseen.

Lisäksi edotamme, että muunninpalvelu tarjottaisiin ainakin siirtymävaiheessa laajemman yritysjoukon käyttöön kuin nyt esitetyn alle 100 000 euron liikevaihdon yrityksille, esimerkiksi kirjanpitolain mukaisille mikroyrityksille. Ymmärrämme toki, että muunninpalvelun käyttö ei välttämättä ole mielekästä pidemmällä aikavälillä.

Helsingissä 26 päivänä tammikuuta 2026

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY

Osmo Valovirta

Sanna Alakare

Hallituksen puheenjohtaja

Toiminnanjohtaja

Minkkinen Tuula
Suomen Tilintarkastajat ry